

600.000 nordmenn risikerer dramatisk inntektsfall

Mer enn en tredel av norske arbeidstagere kan få en langt mer dramatisk lønnsnedgang enn andre dersom de blir uføretrygdet. **Jo mer du tjener, desto brattere blir fallet, når arbeidsgiver ikke har sikret deg ekstra.**

Anne Lindeberg

Publisert: 08.01.2012 - 09:35 Oppdatert: 08.01.2012 - 09:36

I en undersøkelse gjennomført av Synovate for Danica Pensjon, et av mange selskaper som selger private uføreforsikringer, kommer det frem at 49 prosent mener at de er godt sikret ved uførhet av arbeidsgiver.

Sannheten er at 65 prosent av alle norske arbeidstagere har en uførepensjon gjennom pensjonsordningen de har fra arbeidsgiver. For alle som jobber i det offentlige innebærer det at man får 66 prosent av lønnen sin dersom man blir ufør.

- Det mest kritiske er de 600.000 arbeidstagerne som ikke har noen form for uføredeknning gjennom arbeidsgiver. Om de heller ikke har noen privat uføreforsikring, har de virkelig en utfordring dersom de blir uføre, sier Torunn Jakobsen Langlo, Leder for fag- og kundeservice i bedriftsmarkedet i Danica Pensjon.

Hvis man blir ufør før man fyller 26 år ender de aller fleste med en minstepensjon på 184.000 kroner i året.

Mangler oversikt

Uføretrygden fra folketrygden utgjør mellom 33 og 53 prosent av inntekten når man tjener mellom 300.000 og 900.000 kroner. (Se eksempler nederst i saken)

- Hovedutfordringen er at folk har for liten kunnskap. Det viktigste er at man skaffer seg oversikt over hva man får dersom man blir ufør, og tar stilling til om det holder, sier Jakobsen Langlo.

Men også for de unge arbeidstagerne som har dekning gjennom jobben mener Jakobsen Langlo at det er behov for å tenke gjennom situasjonen:

- Min påstand er at dersom en tredel av lønnen faller bort, senkes levestandarden dramatisk for de fleste. I verste fall har vi sett eksempler på familier som må flytte fra boligen sin, og som har vært nødt til å endre livsstil dramatisk, både med hensyn til ferier, opplevelser og alt ekstra i hverdagen. Det er kanskje nettopp om man er så uheldig at man blir ufør at man trenger økonomisk frihet. Det får man kun ved å ta grep mens alt ser bra ut, sier Langlo.

Kan du leve med det?

66 prosent av lønn regnes som en god alderspensjon. Forskjellen på å få 66 prosent av dagens lønn som uføretrygd, og 66 prosent når man kommer i pensjonsalder, er at de aller fleste er i en gunstigere privatøkonomisk posisjon når de er 67 år, med for eksempel nedbetalt boliglån. Hvis man uheldigvis skulle bli ufør når man har stort lån og små barn, får inntektsreduksjonen ofte mer dramatiske følger.

Mange har også en karriereutvikling som gjør at de har høyere lønn når de nærmer seg vanlig pensjonsalder.

- Kan du leve som du gjør i dag på to tredeler av lønnen din resten av livet? Hvis ikke bør du skaffe deg oversikt over hva slags dekning du har hvis du skulle bli ufør, og eventuelt ta grep mens du er frisk, sier Jakobsen Langlo.

Hun understreker at uførhet kan bety en vanskelig medisinsk situasjon, og at økonomiske problemer kommer på toppen,

- Det aller verste er om man får en skade som gjør at man må bygge om huset og ha spesiallaget bil. Hvis man da ikke er sikret en god uførepensjon og må ta opp ekstra lån, kan det bli vanskelig totalt sett, sier hun.

Stiller krav ved private ordninger

Private uføredekning kan enten være en engangsutbetaling eller en månedlig utbetaling til man når ordinær pensjonsalder. Prisen på forsikringen øker jo eldre man blir, eller jo nærmere man kommer alderen der flest blir uføre. I forhold til andre forsikringer oppleves uføreforsikringen som svært kostbar. Jakobsen Langlo sammenligner prisen på en uføreforsikring med månedlig utbetaling med en boligforsikring, og en forsikring som gir engangsutbetaling med en bilforsikring.

- Jeg mener at vi bør være interessert i å forsikre helsen vår for samme pris som vi forsikrer bil og bolig, sier hun.

I tillegg krever forsikringsselskapet at man oppgir informasjon om helse og sykdomserfaringer. Resultatet kan bli avslag på søknaden om forsikring, eller en reservasjon som sier at man foreksempel ikke får utbetalinger dersom det er en allerede problemfylt skulder som setter en ut av drift.

For forsikringsbransjen totalt sett er det ca. 10 prosent som får avslag og ca. 12 prosent som får reservasjon på uføreforsikring med engangsutbetaling, og ca. seks prosent som får avslag og ca. elleve prosent som får reservasjon på uførepensjon med månedlig utbetaling.

- En uføredekning må etableres før det skjer noe. Man får ikke forsikring for en skade som allerede har oppstått. Forsikringen må tegnes mens man er frisk og rask, sier Jakobsen Langlo.

Fra 2015 endres uføretrygden fra folketrygden slik at alle skal sikres 66 prosent av inntekt, men samtidig skal trygden skattlegges som lønnsinntekt. I dag skattes den gunstigere, og har et særfradrag i bunn. Flere fagforeninger har beregnet at den nye uføretrygden vil gi litt høyere ytelser enn dagens.

- Falsk trygghet

For de som har innskuddspensjon gjennom jobben, såkalt obligatorisk tjenstepensjon, følger det med noe som kalles innskuddsfritak ved uførhet. Dette er ikke uførepensjon.

- Mange ser at det står noe om uførhet i papirene og tenker at de får penger dersom de blir uføre. Det gjør de ikke. Innskuddsfritak betyr at arbeidsgiver slipper å betale inn innskudd til alderspensjonen din etter at du er blitt ufør, altså er det en forsikring for arbeidsgiver, ikke for arbeidstager, sier Langlo.

- Mange får en falsk trygghet, og vi erfarer at det er veldig mange som ikke leser papirene som kommer fra forsikringsselskapene, sier hun.

Bare 18 prosent av de spurte i undersøkelsen sier at de ikke vet hvordan de er dekket gjennom arbeidsgiver ved uførhet, men andelen er rundt 30 prosent i gruppen under 40 og er også høyere jo lavere inntekt de spurte har.

Fakta om uføredel av pensjonsordninger:

--Nesten 600 000 arbeidstakere har ingen uføredeknning gjennom arbeidsgiveren sin. Det tilsvarer så mange som 35 prosent av alle arbeidstakere.

-- Alle som jobber i offentlig sektor har uføredeknning.

-- 53 prosent av de ansatte i privat sektor har uføredeknning.

-- Ansatte i små bedrifter har i langt mindre grad uføredeknning enn i store bedrifter.

Eksempler på hvor mye uførepensjonen fra det offentlige utgjør i prosent av lønn avhengig av lønnen:

Lønn 300.000 - Uførepensjon utgjør ca 53 prosent av lønn

Lønn 400.000 - Uførepensjon utgjør ca 51 prosent av lønn

Lønn 600.000 - Uførepensjon utgjør ca 42 prosent av lønn

Lønn 900.000 - Uførepensjon utgjør ca 33 prosent av lønn

(Utregnet av Danica pensjon for DN.no)

Fra 2015 endres uføretrygden slik at alle skal få 66 prosent av inntekten sin fra det offentlige - opp til en inntekt på 6G som i dag er på 480.000 kroner. Maks utbetaling blir da 66 prosent av 6G som med dagens G-verdi er 316.800 kroner. Fra 2015 blir imidlertid også uførepensjonen skattet som lønnsinntekt, noe den ikke blir i dag. De som allerede har utbetalt uførepensjon i 2015 bevarer samme utbetaling som før.